

Broj: 01-128/22-512/7

06.12.2022. godine

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENIM JAVNIM KONSULTACIJAMA O NACRTU SEKTORSKE ANALIZE ZA OBLAST ZAŠTITA LICA SA INVALIDITETOM

Vrijeme trajanja javne rasprave: 8. juna do 23. juna 2022. godine

Na osnovu člana 12 Uredbe o izboru predstavnika nevladinih organizacija u radna tijela organa državne uprave i sprovođenju javne rasprave u pripremi zakona i strategija ("Službeni list CG", broj 41/18) Ministarstvo rada i socijalnog staranja, uputilo je JAVNI POZIV nevladinim organizacijama čija su područja djelovanja zaštita lica sa invaliditetom za konsultacije o Nacrtu sektorske analize za oblast zaštita lica sa invaliditetom - predlog prioritete oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz budžeta Crne Gore u 2023. godini.

Komentare, inicijative, predloge i sugestije zainteresovani su mogli slati poštom na adresu:

Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Rimski trg broj 46, Podgorica (sa naznakom "Javne konsultacije – SEKTORSKA ANALIZA – ZAŠTITA LICA SA INVALIDITETOM"), kao i elektronskim putem na e-mail mersiha.hasanbegovic@mrs.gov.me.

U toku trajanja javnih konsultacija, šest nevladinih organizacija dostavilo je primjedbe, predloge i sugestije na Nacrt sektorske analize i to sljedeći predstavnici:

1. NVO Udruženje "Za budućnost naše djece", Andrijevića
2. Udruženje roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Zvijezda", Kolašin
3. NVO "Društvo roditelja djece sa posebnim potrebama", Bar
4. NVO "Ljepša budućnost", Berane
5. NVO "Udruženje roditelja djece sa teškoćama u razvoju - Podgorica"
6. NVO Savez udruženja roditelja i djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Naša inicijativa", Podgorica

Primjedbe, predlozi i sugestije nevladinih organizacija koje su relevantne za izradu Sektorske analize su:

NVO Udruženje "Za budućnost naše djece" iz Andrijevice dostavilo je sugestije i predloge na Nacrt sektorske analize. Udruženje predlaže da se smanji maksimalan iznos od 40.000 eura po jednom projektu kako bi više organizacija moglo biti podržano na konkursu. Takođe, Udruženje predlaže da se kroz Sektorsku analizu predvidi dodjeljivanje sredstava roditeljskim udruženjima ili udruženjima koja se bave odraslim licima sa invaliditetom. Pored navedenog, navedena nevladina organizacija predlaže da se iznos od 500.000 eura koji je previđen za narednu godinu zbog inflacije i značaja konkursa, kao i mogućnosti da veći broj roditeljskih organizacija dobije sredstva za svoje projektne aktivnosti poveća za bar 30-40% i da ide na uštrb drugih ministarstva koja takođe raspisuju konkurse za zaštitu lica sa invaliditetom.

Udruženje roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Zvijezda" Kolašin dostavilo je sugestije na Nacrt sektorske analize. Ovo udruženje naglašava da je potrebno povećati sredstva koja će biti dodijeljena konkursom za projekte NVO. Smatraju da je iznos od 500.000 eura nedovoljan za ovako važnu temu posebno u periodu inflacije koja podrazumijeva povećanje troškova projektnih aktivnosti pa shodno tome predlažu da se u skladu sa mogućnostima Ministarstva isti znatno poveća. Takođe, mišljenja su da je u samoj Sektorskoj analizi potrebno staviti veći akcenat na termin "djeca i mladi sa smetnjama ili teškoćama u razvoju" kako bi se imao jasan prikaz važnosti adresiranja projekata NVO na poboljšanje položaja djece i mladih sa smetnjama ili teškoćama u razvoju a ne samo odraslih lica. Predlažu da se u Sektorskoj analizi naglasi da će se finansirati projekti onih udruženja koja nemaju licence za rad a realizuju aktivnosti od značaja za djecu i mlade sa smetnjama ili teškoćama u razvoju i odrasla lica sa invaliditetom.

NVO "Društvo roditelja djece sa posebnim potrebama" Bar, dostavilo je sugestije na Nacrt sektorske analize. Predložili su da se u Sektorskoj analizi naglasi značaj projekata koje pružaju roditeljska udruženja koja nemaju licence ali imaju dugogodišnje iskustvo u realizaciji aktivnosti koje su od značaja za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju i odrasla lica sa invaliditetom. Takođe, predlažu i da se u nazivu konkursa uvrsti i termin "djeca sa smetnjama u razvoju" kako ne bi bila izolovana i kako akcenat ne bi bio samo na odraslim licima sa invaliditetom. Ova organizacija predlaže da se iznos od 500.000 eura poveća na 650.000 - 700.000 eura kako bi se finansirao veći broj projekata roditeljskih organizacija i drugih organizacija koje se bave zaštitom osoba sa invaliditetom. Predlažu da Ministarstvo rada i socijalnog staranja u Sektorskoj analizi i konkursu predvidi da će se finansirati isključivo projekti roditeljskih organizacija i drugih organizacija iz oblasti invalidnosti.

NVO "Ljepša budućnost" Berane dostavila je predloge na Nacrt sektorske analize. Pomenuta NVO imala je sugestije da konkurs u 2023. godini nosi naziv "Zaštita lica sa invaliditetom i djece i mladih sa smetnjama u razvoju" jer se na taj način pominju i djeca a ne samo odrasla lica. Takođe, predlažu da se u Sektorskoj analizi predvidi najmanje 50-60% sredstava za projektne aktivnosti koje se odnose na djecu i mlade sa smetnjama u razvoju. Ova NVO je predložila da se ukoliko je moguće iznos od 500.000 eura poveća makar na 600.000 - 700.000 eura. Kao i ostale i ova NVO je predložila da se u Sektorskoj analizi naglasi da će podržati aktivnosti i onih organizacija koje već realizuju aktivnosti od interesa za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju a za koje nemaju licence.

NVO "Udruženje roditelja djece sa teškoćama u razvoju - Podgorica" je dostavilo sugestije na Nacrt sektorske analize. Smatraju da je u Nacrtu Sektorske analize neophodno koristiti termin "djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju" kako bi se akcenat stavio i na njih tj. da se u samom nazivu treba naći termin "djeca i mladi sa smetnjama ili teškoćama u razvoju". Smatraju da iznos koji je predviđen za podršku projektima NVO treba znatno povećati kako bi se na najbolji način odgovorilo na potrebe djece i mladih sa smetnjama ili teškoćama u razvoju i predlažu da iznos za Konkurs bude od 700.000 - 750.000 eura, a da se na taj način smanji iznos drugim Ministarstvima u oblasti lica sa invaliditetom, a u okviru procenta 0,1 % koji je planiran prema Zakonu o NVO za sva ministarstva vezanim za oblast lica sa invaliditetom i djece i mladih sa smetnjama ili teškoćama u razvoju.

NVO Savez udruženja roditelja i djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Naša inicijativa" Podgorica je dostavila sugestije na Nacrt sektorske analize. Po mišljenu Saveza "Naša inicijativa" u samoj Sektorskoj analizi se stavlja fokus na odrasla lica sa invaliditetom te stoga predlažu da Konkurs kao što je to u Sektorskoj analizi iz prethodne godine bilo predviđeno: "Zaštita lica sa invaliditetom i djece i mladih sa smetnjama ili teškoćama u razvoju". Takođe predlažu, da se i u tekstu kroz Sektorsku analizu gdje god se pominju lica sa invaliditetom stavi i veznik sa tekstom "djeca i mladi sa smetnjama ili teškoćama u razvoju". Predlažu da se kroz tekst sektorske analize naglasi da se konkurs odnosi i na one organizacije lica sa invaliditetom koje nisu licencirale svoje usluge, a koje pružaju značajnu podršku djeci i mladima sa smetnjama u razvoju. Predlažu da se u naslovu Sektorske analize "konkretni i mjerljivi pokazatelji doprinosa NVO navede npr. pružena podrška u vaninstitucionalnom obliku kroz razne sekcije i radionice za najmanje 200 djece i mladih sa smetnjama u razvoju". Dodatno predlažu da se kao pokazatelj doda "najmanje 50% djece i mladih sa smetnjama ili teškoćama u razvoju uključeno u projektne aktivnosti". Ova NVO smatra da se iznos sredstava koji je planiran na iznos od 500.000 eura značajno poveća na uštrb drugih konkursa i da ovaj konkurs bude 700.000 eura, čime bi se povećao broj projekata koji bi bio podržan.

Napomena 1: Uvažavajući činjenicu da su sve navladine organizacije kao zainteresovane učesnice javnih konsultacijama poštovala rokove javnih konsultacija, kao i dostavile konstruktivne predloge, primjedbe i sugestije veoma sličnog sadržaja, u nastavku su odgovori na iste, kao i izvinjenje svim NVO zbog zakašnjena odgovora na iste koji je nastao kao posljedica sajber napada koji je usporio redovne tokove funkcionisanja u tehničkom smislu u Ministarstvu.

ODGOVORI

Predlog nevladine organizacije kojim se ukazuje na smanjenje maksimalnog iznosa sredstava po jednom projektu od 40.000 eura, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, vodeći se prethodnim iskustvom, ne prihvata i zauzima stav da je maksimalni iznos adekvatan, posebno u slučajevima kada se pojedini projekti izvode tokom 12 mjeseci, što u najvećem broju slučajeva podrazumijeva veće troškove realizacije projekta, kao i servisiranje većeg broja korisnika. Činjenica je da se potencira model kvaliteta projekata različitih vrijednosti i sa tog stanovišta prethodna iskustva su neizostavan pokazatelj da projekti koji dobiju sredstva različitih vrijednosti moraju imati osim socijalnu i svoju ekonomsku opravdanost. Smanjenjem gornje granice sredstava, hipotetički broj projekata koji bi dobili sredstva bio bi veći, odnosno došlo bi do usitnjavanja budžeta, a što bi realizaciju većih projekata dovelo u pitanje u smislu kvaliteta i taj način uticalo na održivost istih u vaninstitucionalnom obliku podrške lica sa invaliditetom. Takođe, vrlo bitna činjenica je da dio budžeta svih odobrenih projekata koji se odnosi na zarade, usljed izmijenjene politike zarada iz prethodne godine, ukazuje na veće opterećenje ovim troškovima prilikom realizacije projekata, kao i da se ne može izostaviti uticaj inflacije na različite direktne i indirektno troškove u realizaciji projektnih aktivnosti. Mišljenja smo da je potrebno postojanje projekata zaličite vrijednosti i da je kako gornja, tako i donja granica u ovim okvirima budžeta na osnovu naprijed navedenog realno postavljena.

U pitanjima koja se odnosi na sugestiju da se u Sektorskoj analizi predvidi dodjeljivanje sredstava roditeljskim udruženjima ili udruženjima koja se bave odraslim licima sa invaliditetom, mišljenja samo da je Nacrtom sektorske analize naglašena direktna grupe korisnika, odnosno, djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju, mlada lica, kao i odrasla i stara lica sa invaliditetom, samim tim Ministarstvo rada i socijalnog staranja smatra, da sve nevladine organizacije i udruženja koje se bave zaštitom lica sa invaliditetom u zavisnosti od kvaliteta projekta imaju jednak pristup sredstvima, te se bilo koja favorizacija udruženja ne može prihvatiti. Sugestija koja je predložena već je sastavni dio Sektorske analize, samo je razlika u načinu njene interpretacije ili shvatanja, te kao takva neće uticati na predloženi Nacrt.

Iznos traženih sredstava na narednu godinu (500.000 eura), rezultat je realne procjene limitiranog budžeta sredstava za finansiranje projekata/programa nevladinih organizacija u oblasti zaštite lica sa invaliditetom, a koja je zastupljena i u projektima/programima koje po konkursu raspisuju i druga ministarstva. Godišnje opredijeljeni iznos zavisi od procenta tekućeg budžeta, dok realni iznos participacije Ministarstva rada i socijalnog staranja u tom godišnje opredijeljenom fondu sredstava zauzima značajno mjesto, jer se ne mogu izostaviti potrebe koje za oblast zaštite lica sa invaliditetom prepoznaju kroz svoje konkurse i druga ministarstva. Napominjemo da je iznos odobrenih sredstava raspoređen na budžetske pozicije ovog Ministarstva za oblast zaštite lica sa invaliditetom u posljednje dvije godine nominalno imao tendenciju rasta, odnosno u 2021. godini je iznosio 380.000 eura, dok u 2022. godini iznosi 430.000 eura i sa procjenom da je za narednu godinu u ovoj oblasti potrebno izdvojiti 500.000 eura.

U sugestijama koje se navode da se u Sektorskoj analizi akcentuje "djeca i mladi sa smetnjama i teškoćama u razvoju" kako bi se ukazalo na važnosti adresiranja projekata nevladinih organizacija radi poboljšanja položaja djece i mladih sa smetnjama i teškoćama u razvoju a ne samo odraslih lica, navodimo da Ministarstvo rada i socijalnog staranja cijeni komentar svih udruženja koja je bave zaštitom djece i mladih sa smetnjama i teškoćama u razvoju, međutim ne prihvata se stanovište na je kroz Nacrt sektorske analize potencirana grupa korisnika koja se odnosi na odrasla i stara lica, te da bi svako ciljano potenciranje na samo jednoj grupi korisnika stvorilo neravnopravan odnos u odnosu na drugu grupu korisnika. Takođe, suštinski i terminološki, član 4 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti jasno navodi da se u ostvarivanju ciljeva socijalne i dječje zaštite posebno štite: 1) djeca sa smetnjama i teškoćama u razvoju, 2) mlado lice i 3) odrasla i stara lica, te sa tog stanovišta u Nacrtu sektorske analize koristimo izraze koji prepoznaje Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Prihvata se sugestija i predlog nevladinih organizacija da u Sektorskoj analizi bude vidljivije naznačeno da nevladine organizacije koje ne posjeduju licencu, a izvode značajne projekte koje pružaju roditeljska udruženja i imaju dugogodišnje iskustvo u realizaciji aktivnosti koje su od značaja za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju i kao i udruženja za odrasla lica sa invaliditetom, svojim projektima mogu doprinijeti inovatnim uslugama u socijalnoj i dječjoj zaštiti i taj način doprinijeti rješavanju problema nedostatka određenih usluga socijalne zaštite u oblasti zaštite lica sa invaliditetom. Ove usluge mogu biti osmišljene i u direktnoj komunikaciji NVO sa ciljnim grupama. Usluge socijalne zaštite u širem smislu predstavljaju usluge, odnosno aktivnosti koje nisu definisane Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti i za njihovo pružanje nije potrebna licenca u skladu sa Zakonom. Ove usluge mogu dopunjavati usluge socijalne zaštite za koje su propisani normativi i minimalni standardi na način da u određenom vremenskom razdoblju odgovaraju na specifične potrebe korisnika i unapređuju života osoba sa invaliditetom.

Prihvata se predlog nevladinih organizacija koje iniciraju izmjenu predloženog naziva Konkursa za 2023. godinu, odnosno Javni konkurs će da nosi naziv: **"Zaštita lica sa invaliditetom i djece i mladih sa smetnjama i teškoćama u razvoju"**.

Prihvata se predlog nevladine organizacija (uz dopunu predloga od strane Ministarstva) da se u konkretne i mjerljive pokazatelje doprinosa nevladinih organizacija u Sektorskoj analizi navedu pokazatelji:

- ❖ pružena podrška u vaninstitucionalnom obliku kroz razne sekcije i radionice za najmanje 200 djece i mladih sa smetnjama u razvoju;
- ❖ najmanje 50% djece i mladih sa smetnjama i teškoćama u razvoju uključeno u projektne aktivnosti, uz uslov potrebnog kvaliteta projekata koji se dostavljaju. Ukoliko neki projekat bude validiran manjim kvalitetom od potrebnog, projekte aktivnosti ići će u korist kvalitetnijih projekata drugih grupa korisnika.

Napomena 2: *Ostale primjedbe, predlozi i sugestije koje se odnose na konkurse, monitoring, evaluaciju i kontrolu projekata iz prethodnih godina ne ulaze u kontekst konsultacija vezanih za Sektorsku analizu, te u tom smislu nisu u sadržaju ovog Izveštaja.*

Mjesto i datum sačinjavanja izvještaja: 06.12.2022.godine, Ministarstvo rada i socijalnog staranja.

Naziv organizacione jedinice Ministarstva koja je odgovorna za pripremu nacrta zakona, odnosno strategije: Kancelarija za saradnju sa NVO.

MINISTAR
Admir Adrović